

1-2 åringer

2-3 åringer

Barns språkutvikling

- Barn bruker babling som en kommunikasjonsmåte
- De første ordene barn forstår og bruker er i hovedsak navn på familiemedlemmer, gjenstander og hendelser i hverdagen
- Barn forstår innholdet i langt flere ord enn dem de bruker selv
- De forstår lengre setninger enn de produserer selv
- Det viktigste i denne fasen er at de forstår at ordene i seg selv gir mening
- Barna viser interesse for bøker
- Lytter til lesing og peker på bilder i bøker på oppfordring
- Kan følge enkle språklige oppfordringer sammen med kroppsspråk
- Peker på kroppsdeler på oppfordring
- Følger enkle oppfordringer knyttet til situasjonen (kan jeg få ballen?)

- Ordforrådet til barna er vanligvis i sterk vekst i denne alderen
- Mange har relativt god uttale, selv om det fremdeles ikke er vanlig at de behersker dette fullt ut
- Barna er nysgjerrige på hva ting heter
- Ytringene til barna blir lengre og mer komplekse, og ordstillingen begynner å likne på «voksenformen»
- Barna begynner å beherske enkelte grammatiske prinsipper og begynner å bøye ord, f. eks «brorer» og «løpte». Dette er tydelige tegn på at barna stadig blir mer oppmerksomme på språkets form og mestrer bruk av språket
- De bruker språket aktivt både for å formidle ønsker og tanker og for å få svar
- Barna forstår motsetninger som stor/liten
- Interesse for rim og regler
- Liker å bli lest for

Voksnes rolle

- Vi er tilstedeværende voksne som tolker barnets signaler
- Vi snakker med barna om det de er opptatt av eller interessert i
- Vi inviterer barna til å delta aktivt i kommunikasjonen
- Vi lytter og setter ord på deres kroppsspråk
- Vi snakker tydelig med korte setninger til barna
- Vi øver på turtaking (korte dialoger)
- Vi setter ord på det vi ser og gjør (i rutinesituasjoner og i lekesituasjoner)
- Vi retter ikke opp barnas feiluttalelse, men gjentar det de sier på en riktig måte (f. eks: barnet sier «nan» – vi bekrefter det med «banan».)

- Vi stiller åpne spørsmål til barna
- Vi bruker mye rim og regler
- Vi snakker tydelig med korte setninger til barna
- Vi inviterer barna til å delta aktivt i kommunikasjonen
- Vi øver på turtaking (korte dialoger)
- Vi setter ord på det vi ser og gjør
- Vi retter ikke opp barnas feiluttalelse, men gjentar det de sier på en riktig måte
- Vi oppmuntrer barna til rollelek og deltar gjerne når barna inviterer til det
- Vi oppmuntrer barna til å ta kontakt med andre barn

BARNEHAGEN SKAL FREMME KOMMUNIKASJON OG SPRÅK
Alle barn skal få god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen, og alle barn skal få delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon og en helhetlig språkutvikling (Rammeplanen 2017)

3-4 åringer

Barns språkutvikling

- Fra treårsalderen kan barn i større grad delta i samtaler om noe utenfor det som finnes eller skjer akkurat her og nå
- Barna har god nok innholdsforståelse av ord og ytringer
- Mange blir mer interesserte i språkets form. De liker nye ord og tulleord, og de bruker ordene kreativt
- Språket blir en viktig del av leken
- Barn kan delta i samtaler om ting som har skjedd, eller om noe som skal skje
- Ordforrådet i denne perioden øker vanligvis raskt
- De begynner å systematisere og klassifisere begreper i overordnede og underordnede kategorier
- Barn benytter setninger for å uttrykke egne tanker, følelser og ønsker
- Noen barn begynner å bruke fortidsform og uttrykker nektende setninger
- Forstår enkle sammenhenger (Hva gjør du når du er sulten?)
- Forstår grunnleggende farge-, form- og størrelsesord
- Skiller mellom entall og flertall av substantiv
- Spørrende setninger utvides med hvordan og hvorfor

4-6 åringer

- Ved fire- til femårsalderen blir vanligvis ordforrådet rikere og ordrekkefølgen i setningene riktigere
- Barna forstår og bruker som regel et solid ordforråd, og de forstår og bruker mange funksjonsord som pronomener (jeg, meg, min, osv.) og preposisjoner (i, på, over, osv.)
- Økende interesse for fakta og hvordan ting virker
- Barna kan vanligvis delta i lengre dialoger og fortelle egne fortellinger
- De klarer å følge kompliserte oppfordringer
- Forstår gradbøyning av en del adjektiv
- Kan fortelle om egne erfaringer i nåtid og fortid på en forståelig måte
- Barna kan fortelle vitser
- Klarer å rime på egenhånd
- Begynnende interesse for bokstaver, noen barn prøver å skrive sitt navn (ikke uvanlig å sne bokstavene i feil retning)

Voksnes rolle

- Vi er gode lyttere - la barna snakke ferdig
- Vi er aktive samtaleparter
- Vi stiller åpne spørsmål til barna
- Vi stimulerer til samtaler utover her og nå situasjoner, fortid og fremtidige hendelser
- Vi utvider samtaler, tar med fakta, sammenligner og reflekterer over ulike opplevelser
- Vi bruker smågrupper for å lage gode muligheter til samtaler
- Vi gjenkaller og gjenforteller ulike situasjoner ved hjelp av billedokumentasjon
- Vi leser for og med barna (dialogisk lesing)

- Vi stiller åpne spørsmål til barna
- Vi bruker tid på samtaler med barna. Barna får mulighet til å starte, opprettholde og avslutte en samtale/ fortelling
- Vi gir barna mulighet til å stille/ svare på spørsmål, oppklare misforståelser
- Vi utvider samtaler, tar med fakta, sammenligner og reflekterer over ulike opplevelser
- Vi bruker humor og fremmer latter, bruker vitser og gåter (ikke ironi)
- Vi gjenkaller og gjenforteller ulike situasjoner ved hjelp av billedokumentasjon
- Vi gir barna tilgang på bøker, bilder og ting som kan utforskes
- Vi legger til rette at barn kan utforske bokstaver, tall, geometriske figurer, osv.

